

SEK
bb beta-
Allást-
ések díja
abbitunk
hírek díja

g Deák Fe-
en lépés
kiadó. Fel-
Rádió, Deák

ességeit a
Máramaros-
l Samu-féle
odégájában
2921

ald

huta (volt
Telefon 147

és tükör-
veg raktár
vállalat.
k ujrafon-
1007

esón vállá-
s elmennék.
— Jammer

elmébe!

ez volt éve-
Strausz-szál-
nyadon —
hogy Hát-
nybarány-
véházat át-
mint azelőtt
sztem, hogy
letes kony-
tsem. 10/0
es párt-

finiskolá-
hítközség
nyeréseért
ismerettel
ti tanítók,
hiteles ok-
évi július
imére kül-

elnökség.

EGÉT
TATLAN

DY
SZER

Szerkesztőség, kiadó-
hivatal és nyomda:

Cluj-Kolozsvár, St. Baron
L. Pop (Brassai-utca), 10.

Telefon:

Szerk. és kiadóhivatal
9-77

№. N. Sz. — — — 2-28

Egyes szám ára pálya-
váron és vidéken 5 lej
Bukarestben is 5 lej

Cenzurat: Suciú.

UNION

ZSIDÓ-POLITIKAI-NAPILAP

ELOFIZETESI ARAK

Romániában

Egész évre — — 1150
Félévre — — — 600
Negyedévre — — 320
Egy hónapra — — 110

*

Csehszlovákiában

Egy hónapra Ck 40—
Egyes szám — — 3—

1927 július 21 Csütörtök

Cluj-Kolozsvár * X évfolyam * 162 szám

5687 Tamuz 21

Meghalt I. Ferdinánd, a jó király

„Amitől féltém, az bekövetkezett és amitől rettegetem, az eljött reám.“ A panaszkodó Hiob szavára kell gondolnunk most hogy elhozta hozzánk a táviró a fájdalmas, lesújtó hírt: Ferdinánd király, az egyesített Románia első uralkodója nincsen többé az élők sorában. Az ország milliói hetek óta aggódó szívvel figyeltek a betegség felé, ahol a koronás király vivta kemény tusáját a legnagyobb, a legkérelmezhetőbb ellenféllel, amelyet legyőzni még senki sem tudott: a halállal. És ebben az utolsó küzdelemben Ferdinánd király épp oly nagyra és épp oly türelmesnek mutatkozott, mint eseményekben és megpróbáltatásokban gazdag életének többi küzdelmeiben. Istenbe vetett hittel és megnyugvással várta a végzet megfélebezhetetlen ítéletét. Nem panaszkodott, nem lázadott sorsa ellen, királyi méltósággal indult el az utolsó utra is, ahonnan már nincsen visszatérés.

Mert akit most gyászol az ország népe, király volt életének minden megnyilvánulásában, királyi volt fenkölt jelleme, királyi volt törhetlen akarat, királyi volt higgadt bölcsesége, királyi volt az érzéke minden szép és jó iránt, királyi volt az élete és királyi volt a halála.

Az utókor és a történelem a nagy uralkodók neveit rendszerint valamely jelzővel szokta díszíteni, egy epitetonnal, mely különösen jellemző életére és cselekedeteire. Ha keressük, hogy melyik jelző illene a legjobban most elhunyt uralkodónkhoz, bizonyára nem találunk jobbát és megfelelőbbet ennél: a jó király. A nép szívében, a tömegek tudatában úgy él ő, mint a jó király, akinek minden gondolatát a jóság és szelidség hatotta át, akinek tetteit a jóság ösztönei sugalták, aki élete főhivatásának tekintette, hogy jót és nemeset gyakoroljon ezen a földön és aki szívének jóságát sohasem korlátozta valamely osztályra, vagy csoportra, hanem országának minden fiát fajra, felekezetre és nemzetiségre való tekintet nélkül egyformán részesítette ezen jóság áldásaiban. Ezért adja majd a nép szeretete és a történelem igazságszolgáltatása a legszebb elnevezést neki, amelyet valaha uralkodónak adott és a nemzedékek emlékezetében mindig úgy fog élni I. Ferdinánd, mint a jó király.

A közhit azt tartja, hogy az uralkodók élete nem boldog. Az irtózatosságot, amely vállakra nehezedik, nem engedi meg nekik, hogy polgári értelemben vett boldog életet éljenek. Mi azonban azt hisszük, hogy Ferdinánd király boldog ember volt. Nem azért, mintha az ő felelőssége kisebb lett volna, mint más uralkodóké, sőt ellenkezőleg, kevés uralkodója a történelemnek viselt még olyan emberfeletti felelősséget vállain, mint a mi királyunk. És nem csupán azért boldog, mert uralkodói álmait valóra válthatta és szemével láthatta, miként támad fel a porból országa és száll fel a diláthatta, miként magasabb csúcsára. De boldog volt azért, mert élete csőcsőség legmagasabb csúcsára. De boldog volt azért, mert élete tisztaság és harmónikus volt, mert szeretetben és benső egyetértésben élt népével és lelkének nyugalmát sohasem zavarták

meg a félelem gondjai. A nép minden rétegéből érezte a féleje sugárzó hitet, bizalmat és szeretetet és ez harmónikus tette lelki életét és erőt adott neki arra, hogy a válságok és megpróbáltatások legsúlyosabb óráiban a boldog emberek derűs nyugalomával és tiszta itéletével tudjon cselekedni.

Egy lángban és vérben álló világ közepén lépett Románia trónjára. Országának határait már csapdosták az iszonyú világvihar hullámai, az ellentétes politikai áramlatok ide-oda himbálták kis országának hajóját, de ő bölcs nyugalommal és biztos kézzel állott a kormánykerék mellett, nem engedte elragadtatni magát a szenvedélyek és szubjektív érzések forgószeletől, mert előtte ragyogott iránytmutató csillaga: az összes románok egyesítése. És ezt a célt úgy akarta elérni, hogy ne kerüljön tulságos sok vérbe, kimélni akarta az emberéletet, amelyet mindig szentnek tartott. Ezért várta ki oly bölcs türelemmel a legalkalmasabb pillanatot, amikor a világháború küzdőterére lépett.

Királyi nagyságának igazi tanujelét a háboruban adta. És nemcsak a győzelmek idején, hanem akkor is, amikor seregeinek a sokszoros túlerő elől vissza kellett vonulniok s a kishittiek már azt hitték, hogy a kocka eldőlt. Ekkor, a válságnak és megpróbáltatásnak e szörnyű napjaiban, mutatkozott Ferdinánd király hűségeselettársával, Mária királynéval egyetemben igazán nagyra, igazán felségesnek. Erőt és bizalmat öntött a csüggedőkbe, visszaadta a népnek veszendő hitét a nemzeti ideálok végső győzelmébe.

Amikor a háború befejezése meghozta az összes románlakta tartományok egyesítését, Ferdinánd király ismét tanujelét adta végtelen uralkodói bölcsességének, amikor minden ere-

jét és igyekezetét arra összpontosította, hogy az országot visszavezesse a békés együttélés és a népek közötti megértés korszakába. Mi, zsidók különösen hálás szívvel gondolunk az elhunyt uralkodóra, mert ő volt a mi legnemesebb szívű pártfogónk, aki elsőnek proklamálta regáti testvéreink polgári jogegyenlőségét s aki uralkodásának egész ideje alatt a jog és igazság elveit gyakorolta velünk szemben. Az ország egyenjogú, szabad fiainak tekintett bennünket és másoktól is megkövetelte, hogy annak tekintsenek. És miként elfogulatlan igazságot szolgáltatott a zsidóságnak, ugyanolyan pártatlansággal ítélte meg az ország többi nemzeti kisebbségeit és különböző társadalmi osztályait. Fölötte állott minden pártszempontnak, minden partikuláris érdeknek és soha, egy pillanatra sem tévesztette szem elől az ország ideális értelemben vett egyetemes érdekeit.

Ferdinánd király halálával súlyos bánat és mély gyász borul az egész országra. Mindenki szíve mélyéből siratja a jó királyt.

A történelem pedig fel fogja jegyezni róla, hogy mint ember királyi tulajdonságokkal rendelkezett és mint király, emberi módon uralkodott.

I. Ferdinánd király ma hajnali negyed egy órákor meghalt

I. Ferdinánd, Románia királya ma éjjel egy-negyed egy órákor hatvankétéves korában meghalt. A király haláláról a következő jelentéseket adták ki:

Ferdinánd király Öfelsége ma éjjel meghalt a sinajai Peles-kastélyban. A király halála egy-negyed-egykor következett be, amikor az uralkodó fájdalom nélkül, csendesen jobblétre szenderült. Dr. Mamulea udvari orvos féltizenkét órákor közölte a királyi család tagjaival, hogy a vég következik. A király az utolsó pillanatig teljes öntudatánál volt, éjjel után megegyeszer szólásra nyitotta ajkát és így szólt a királynéhez:

— Nagyon fáradtnak érzem magam.

Néhány perccel ezután a király örökre lehunyta a szemét. Fejénél Mária királyné, Erzsébet görög királyné, Marioara jugoszláv királyné, Mihály és Miklós román királyi hercegek, Elena anyakirályné és Ileana hercegnő virrasztott.

A kormány manifesztuma a országhoz

A kormány nyomban az uralkodó halála után megtette az alkotmány rendelkezéseiben előírt szükséges intézkedéseket. Ma délelőtt a kormány a következő proklamációt intézte az ország lakosságához:

ROMÁNOK!

Az egyesített Románia első királya meghalt. Könnyörtelen betegség rabolta el, idő előtt véget vetve a legdicsősége-sebb uralomnak, amely nemzetünk évszázados álmait testesítette meg.

Ferdinánd király trónralépése alkal-mából ünnepélyes ígéretet tett a nem-zet képviselői előtt, hogy jó román lesz. És uralkodásának idején többszö-rösen bebizonyította, hogy ígéretét a maga teljességében végre is hajtotta. Ma pedig vizágtalhatatlanul siratjuk a legnagyobb és legjobb román halálát.

A románság évszázadok során sem fogja soha elfelejteni, hogy első Fer-dinánd király nem rettent soha vissza semmi áldozattól az ország boldogsá-gáért. Rendíthetetlen volt a bizodalma

és elhatározottsága a háboru idején, bölcs, szelid és igazságos volt a béke éveiben.

I. Ferdinánd örökkön-örökké királya marad az egyesített nemzetnek és az ő nevéhez fűződnek ama nagy refor-mok, amelyek az országnak jogot, erőt és nyugalmat szereztek. Nem marad-hatunk tartósabban hiük ahhoz a nagy gondolathoz, amelynek egész életét szentelte, mintha a haza ügyalma és fejlődése érdekében szorosán egybe-fogjuk összes erőinket.

Rendíthetetlen hűséggel a dinasztia iránt, teljes tisztelettel az ország alkot-mányával és törvényeivel szemben, ve-gyük körül szeretettel és az ország jövőjébe vetett bizalommal I. Mihály királyt és bocsássuk rendelkezésére összes erőnket, hogy a ma olyan su-lyos megpróbáltatások elé került Romá-nia fényes jövőjét biztosíthassuk.

A proklamációt a kormány összes tagjai aláírták.

Ferdinánd király élettörténete

1865 augusztus 24-én a Hohenzoller-Sigma-ringen család rajnamenti birtokán látta meg a napvilágot Románia uralkodója: I. Ferdinánd. Uralkodócsaládból származott: a Hohenzoller-Sigmaringenek évszázadokon keresztül uralták a Duna forrásának vidékét, a rajnamentiek patriarchális életét folytatva, de mindig készen arra, hogy szent ideálként, a haza becsületéért fegyvert ragadjanak. Születésének évében a román fejedelemségek évszázados küzdelmei nyertek dicsőségteljes befejezést: Az egyesült Moldo-va és Muntenia a török leigázás nyomait ki-heverve, a belső rend megszilárdítása érdeké-ben nemzetgyűlést hívnak egybe Bukarestbe, amelyen elhatározzák a román királyság alapí-tását és azt, hogy valamely külföldi uralkodó dinasztia tagját hívják meg Románia trónjára.

A szülői házban

Európa uralkodóköréi Hohenzollern-Sigma-ringen Károly herceget ajánlották Románia trónjára és 1866 május 10-én, alig egy évvel

Ferdinánd születése után, elfoglalja trónját az egyesült román fejedelemségek első királya. Ferdinánd Károly király testvérbátyjának, Lipót hercegnek és Antónia hercegnőnek, Pedro portugál király nővérenek fia volt. A szülői házban odaadó gondos nevelésben részesült. Edesanyja különös gondnal és lelkiismerettel kísérte a jövő uralkodó fejlődését. Kivételes lelki jószág, az élet céljának magasrendű értékelése, mély vallásosság és művészetek iránti csodálatos fogékonyság jellemezték Ferdinánd edesanyját és a kivételes lelkitalajdonságok az odaadó gondos nevelés folyamán mélyen átita-tódtak az ifjú herceg lelkébe.

Iskolai tanulmányai

Az első oktatást a szülői háznál nyerte el az ifjú herceg. Gröbels professzor vezette be az elemi ismeretek titkaiba. Az elemi ismeretek elsajátítása után a düsseldorfi gimnázium rendes tanulója lesz és ezt teljes sikerrel el is végzi. Azok a lelki tulajdonságok, amelyek uralkodásá-

ban öt annyira jellemezték: végtelen szívjósága a szép iránti fogékonysága, a tudomány és kul-tura szeretete, csodálatos önfegyelmzése már középiskolai tanulmányai során is megnyilatkoz-tak. Kétévi katonáskodás után, mint a porosz testőrség tisztje és a casseli katonai iskola növendéke, előbb a tübingeni, majd a lipesei egyetemen szélesbíti ki tudásának horizontját.

A szerény herceg

Mindkét egyetemen a német tudományos élet legkiválóbb képviselői foglalták el akkoriban a katedrákat. Az ifjú herceg, a híres Wundt professzor filozófiai előadásait hallgatta az egye-temen, azonkívül a világtörténelmet, közgazda-ságot, közigazgatási jogot, büntetőjogot studi-rozta szorgalmasan és eleven részt vett az ak-kori egyetemi életben, midőn professzorokat és diákokat nemes emberi ideálok fűtött és a katedrától az emberi haladás eszméit hintették el a lelkekbe. Egyik nevelője a következőképen rajzolja meg az akkori herceget: „Ifjúkorában legsajátosabb tulajdonsága végtelen szerénysége volt, amely csaknem kínzó félnépszerűséggel vegyült el benne. Nevelése tökéletesen megfelelt a jö-vendő államférfi követelményeinek. Örízkedett mindig attól, hogy valakit érzelmeiben meg-bántson és a vitában átengedte a teret másnak, még akkor is, ha a szóbanforgó tárgyat jobban ismerte.”

„Szerette a magányt, a természetet és a művészetet. Gyűlölte a pompát, a felesleges ceremóniákat, de szerénysége mellett is örökölte edesanyjának öntudatos büszkeségét. Fegyelm-zett volt, kötelességtudó, aki alá tudta rendelni egyéni érzelmeit s emellett rendkívül szelid, akit mindenki szeretett, aki csak ismerte.”

A szülői ház és a katonai fegyelem

Egy professzora leírja, hogy Ferdinánd király katonai fegyelem alatt állott a szülői házban. Míg tanulmányait folytatta, télen keztü nélkül, nyáron esernyő nélkül, gyalog járt az iskolába, reggel hat órákor fel kellett kelnie, mérsékelten táplálkozott és jelentéktelen havi zsebpénz fölött rendelkezett, amelyről az utolsó pfennigig el kellett számolnia, gondosan távortartva olyan mulatságoktól, amelyek szívét meddő vágyakkal tölthették meg.”

Igy nőtt fel Ferdinánd király, a tudomá-nyos ismeretek utmutatásai mellett, a szülői ház és a katonai nevelés vasfegyelme alatt, akaraterejét, izmait acélozva és kulturáját el-mélyítve, hogy megfelelhessen azoknak a hatal-mas feladatoknak, amelyeket magas hivatása számára kijelölt.

Ferdinánd király Romániába jön

1881 május 10-ikén lépett Ferdinánd király első alkalommal Románia földjére. Nagybátyja, Károly király koronázására jött az országba, apjával Lipót herceggel együtt. Öt évvel később, huszonegyéves korában másodszer jön az országba, felesége nagybátyja meglátogatására. November 14-ikén Károly király a román had-sereg hadnagyjává nevezi ki Ferdinánd herceget, a következő szavak kíséretében: „A kinevezés az ő számára megtiszteltetés, amelyre meg-nyak győződve, hogy mindig is érdemes lesz. Számunkra pedig öröm és a jövő kezessége, amelyet ez egész ország átérez, hiszen ő, mint családunk tagja, elhivathatik egyszer arra, hogy örökjön művem fölött, hogy kövesse az én hagyományaimat.”

Rendezik a trónöröklési kérdést

Károly király és költői lelkületű felesége: Wiedt Erzsébet házassága terméketlen maradt: egyetlen kislányuk, Mária hároméves korában 1873-ban meghalt. Az 1866. évi alkotmány értelmében az egyenesági leszármazott hiányá-bar Károly bátyját, Lipót herceget illette meg a trónöröklés joga. Lipót herceget 1880-ban Károly királyhoz intézett levelében lemondott a trónöröklés jogáról, közölve egyúttal, hogy örömmel adja beleegyezését ahhoz, hogy valamelyik fia foglalja el a nemes és vitéz nemzet trónját, amely évszázados harcok után saját erejéből küzdötte fel magát a szuverén államok sorába. 1886 december 20-án Lipót herceg leg-

idősebbik
folytán vár
jának, otth

Ferd

A nemz
mást a tr
1899 márc
szénatus jog
cius 18-iká
örökösének
Cannesből
meg a bizal
zott. Ugya
trónörökös
betöltse m
leírhatatlan
megjelenik
és elmondja
eljegyzí ma
Románia k
rációival.
enyémmel,
bennem, ak
mindenben,
házánknak.

1892 má
az akkor 17
és ugyancsa
gen-kastélyb
nak, Vilmos
ház jelenlét
burgi herce
orosz cár leá
lőbb lelki é
házva, akine
híres volt. A
született a
három herce
zsébet görög
Mária, Jug
27.), Nicolae
december 28
herceg, aki
29-én megha

Ferdinánd
érzéseitől vez
hatva, hosszú
szághban, így
minden zeg-
támadta meg
sodorta az ur
ban állta a
Románia egy
Bulgária ellen
örökös dirigá
legmagasabb
biztosították
zelmet a had
lelkével át v
zados álmaina
ülésén így sz
Nem is tudja
gondolunk O
A történelem
kialakulását.
cson a semleg
szeptember 2
dinánd lépett
szág legválság
ban vegye ke

1914 szept
lángbaborult,
zaja húzott e
történelem ka
döntő esemé
királyné és
lentek a nem
A trónbesz
jelölte meg a
lyet be kellett
választania k
parancsa és a

Gyász

„SIP

idősebbik fia, Vilmos, aki atyja lemondása folytán várományosa lett volna az ország trónjának, otthoni kötelességeire való hivatkozással

lemondott a trónöröklésről és így Ferdinánd herceg lett Románia trónjának egyedüli várományosa.

Ferdinándot trónörökösnek proklamálják

A nemzetgyűlés házaai örömmel vettek tudomást a trónöröklés kérdésének rendezéséről, 1899 március 14-ikén Ferdinánd herceget a szenátus jogszerű tagjának deklarálják, március 18-ikán pedig a román trón jogszerű örökösének mondják ki. Ferdinánd herceg Cannesből írt megleghangú levélben köszönte meg a bizalmat, amely irányában megnyilatkozott. Ugyanez év április havában Ferdinánd trónörökös ismét Románia földjére lép, hogy betöltse misszióját. Mindenütt az országban leirhatatlan lelkesedéssel fogadják. Május 9-én megjelenik a szenátusban a 24 éves trónörökös és elmondja híres beszédét, amelyben örökre eljegyzti magát az ifju és a haladás útján lévő Románia küzdelmes multjával és nemzeti aspirációival. „Az ország létét egybeolvastom az enyémmel, — mondotta — olyan társat találnak bennem, aki büszke arra, hogy együttműködhet mindenben, ami erőt és ragyogást ad független hazánknak.”

A királyi frigy

1892 májusában az ifju trónörökös eljegyzti az akkor 17 éves Mária angol nagyhercegnőt és ugyancsak ez év decemberében a Sigmaringen-kastélyban esküsznek örök hűséget egymásnak, Vilmos német császár és az egész uralkodóház jelenlétében. Mária királynő Alfréd edinburghi herceg és Mária hercegnő, II. Sándor orosz cár leányának gyermeke volt, a legkiválóbb lelki és erkölcsi tulajdonságokkal felruházva, akinek hódító szépsége messze földön híres volt. A boldog házasságból hat gyermeke született a királyi párnak: három herceg és három hercegnő. Károly (1893 október 3.), Erzsébet görög királynő (1894 november 19.), Mariora, Jugoszlávia királynője (1899 december 27.), Nicolae (1903 augusztus 5.), Ileana (1908 december 23.) és az 1912-ben született Mircea herceg, aki négy éves korában, 1916 október 29-én meghalt.

Ferdinánd, mint trónörökös, demokratikus érzéseitől vezettetve és az ország gondjaitól áthatva, hosszú tanulmányutakat, vészelt az országban, igyekezve megismerni annak lakóit és minden zeg-zugát. 1897-ben súlyos betegség támadta meg, amely komoly életveszedelembe sodorta az uralkodót. Rezisztens szervezete azonban állta a betegséget, felgyógyulása az egész Románia egyhangú örömmel nézte. 1913-ban Bulgária elleni háborúban már Ferdinánd trónörökös dirigálta a román hadsereget, mint annak legmagasabb vezére. Vitézsége, józan előrelátásai biztosították a román seregek számára a győzelmet a hadjáratban. Ekkor már szívével és lelkével át volt hatva a román nemzet évszázados álmainak beteljesülésétől és az akadémia ülésén így szökött az egyik erdélyi professzorhoz: Nem is tudják ott Erdélyben, hogy mennyit gondolunk Önökre, Mi, akiknek hallgatni kell. A történelem siettetette az események fatális kialakulását. Károly király, aki a koronatanácsban a semlegesség mellett foglalt állást, 1914 szeptember 27-ikén meghalt és nyomában Ferdinánd lépett Románia trónjára, hogy az ország legválságosabb és legsorsdöntőbb napjainban vegye kezébe az ország kormányzását.

Háborus trónbeszéd

1914 szeptember 28-ikán, midőn már Európa lángborult, ágyudörgés és fegyverropogás harci zaja húzott el az országok határai fölött és a történelem katlanjában sietve forrtak a sorsdöntő események, Ferdinánd király, Mária királyné és Károly akkori trónörökös megjelentek a nemzetgyűlés házaai előtt.

A trónbeszéd az összes románok egyesítését jelölte meg az új uralkodó elhivatásául, amelyet be kellett töltenie. Ferdinánd királynak választania kellett származásának és vérének parancsa és az ország, a nemzet vitális érdekei

között. Az előbbi a központi hatalmak felé kötötte, utóbbit diktálták a történelem parancsoló körülményei.

És Ferdinánd király az audiencián jelentkező Czernin Ottokárnak, Ausztria-Magyarország nagykövetének, aki azt mondotta, hogy az antanthoz való csatlakozás „nyomorult árulás” volna, valamint a német nagykövetnek, aki kijelentette, a királynak nem szabad elfelednie, hogy német származású, ezeket felelte: Nem felejttem el, de azt a parancsot sem felejtettem el, amelyet német származásom adott számomra: „Légy hű az országhoz, amelyet kormányzol és a néphez, amelynek élén állasz.”

A háboru sodrában

És Bratianu 1914 októberében titkos szerződést köt Oroszországgal. 1916 augusztusában Románia megkötötte a szerződését a nagyhatalmakkal, amelyek biztosítják az ország jogát az összes románlakta területekre. A háboruba való belépésnek napjai a lélek tépelődéseit, a lelkiismeret szavának harcát lopták az uralkodó szívébe. Mária királyné maga írta ezt le valahol, az uralkodó éjszakákon át nem aludt, kinzó töprengések ragadták el az álmot szeméről. Az égen azonban vörösen tüzelt a nap, vérvörösen: a háboru napja volt. A második koronatanács 1916 augusztus 16-ikán elhatározza, hogy Románia belép a háboruba az antanthatalmak oldalán. A hadsereghez való kiáltványában az uralkodó az összes románok egyesítéséért hívta harcba a katonákat és még azon az éjjelen a román csapatok behatoltak Erdély területére.

A harc megkezdődött. Az Erdélybe kon-

Nagyrománia megvalósulása

December 9-én Focsaniban fegyverszünetet kötnek a harcoló seregek. 1918 április 26-án Marghiloman kormánya aláírja a bukaresti békét. Az események ettől kezdve lázas gyorsasággal követték egymást. A német csapatok visszavonultak, Beszarába március 27-én kimondja a Romániához való csatlakozást, mintán előbb moldvai köztársaságnak proklamálták. November 12-én a román csapatok bevonulnak Bukovinába. November 18-án az uralkodó visszatér Bukarestbe, Berthelot tábornok társaságában, aznap győzelmi ünnepség volt a királyi palotában, ahol az uralkodó híressé vált beszédében köszönte meg a hadseregnek és a szövetségeseinek az ideálok megteljesítésének útján nyújtott támogatást. 1918 december elsejére összehívják Gyulafehérvárra az alkotmányozó nemzetgyűlést, amely kimondja Erdélynek Romániához való csatlakozását.

A nagy mű ezzel beteljesedett, Ferdinánd király megvalósította a román nemzet kétezer éves álmát. December 14-én az erdélyiek küldöttsége, Cristea püspök (most patriarcha)

A király betegsége

A király betegsége az első aggasztó hírek még az elmúlt év októberében kerültek nyilvánosságra. Az első udvari kommuniké, amelyet az udvar orvosai jegyeztek, a király aranyeres bántalmairól számolt be. A betegség meggyötörte az uralkodó testét s október havától kezdve sűrűn követték egymást az orvosi bulletinek, amelyek állandó lázról és gyengélkedésről számoltak be.

Közben-közben érezhetően javult az uralkodó állapota, úgy, hogy orvosi tanácsra kirándulásra indult az Al-Dunán és vadászattal szórakozott. Amikor az udvari vadászatról visszatért, annyira legyöngült, hogy audienciáit be kellett szüntetnie. A gondos ápolás mégis annyira visszaadta egészségét, hogy november 16-ikán a parlamenti ülészak megnyitó ülésén megjelent és felolvasta a trónbeszédét.

centrált német és osztrák-magyar csapatok visszaszorítják a román seregeket, benyomulnak Románia területére és november 23-ikán a központi hatalmak csapatai bevonulnak Bukarestbe. Az uralkodó család könnyes szemekkel hagyja el az ország fővárosát, de Ferdinánd király ezt üzeni Berthelot tábornoknak: Hitem törhetetlen és nem bántam meg semmit. A román front a Siretnél állapotodott meg. Az uralkodó maga járta be a frontokat, megkezdődött a reorganizálása és 1917 június 8-ikán az ellenoffenzíva. Marasti mellett július 22-ikén áttörök a frontot és megkezdődik az elvesztett területek visszahódítása, amelyet azonban megállított az orosz forradalom. Szeptember 10-ikén Vilmos császár jelent meg a fronton, a Magura Odobestilor hegyén, aki rokonát átkozta. Ferdinánd király csak ennyit mondott:

— Talán még találkozni fogok az életben Vilmossal és akkor nem én leszek a megsegyenyült.

Maniu Gyula, Vajda Sándor, Goldis László és Pop-Csicsó István közölték vele Erdély határozatát.

Ferdinánd király megkoronázása Gyulafehérváron

Azóta vezeti bölcsességgel és józan előrelátással az állam ügyeit. Ferdinánd király, azon igyekezve, hogy az ország külpolitikai helyzetét megszilárdítsa, belül pedig, hogy a pártpolitikai békét helyreállítsa. 1922. október 15-ikén Gyulafehérváron a plebnaui ütközeten zsákmányolt ágyu acéljából készített koronával az egyesített Nagyrománia királyává koronázták I. Ferdinándot. A koronázás alkalmából proklamációt bocsájtott ki az uralkodó, amelyben többek között a következőket mondotta:

— Akarom, hogy Nagyrománia határain belül az ország összes jó fia vállásra és nemzetiségre való különbség nélkül, egyenlő jogokat élvezzenek a románokéval, hogy minden erejükből segítsék az államot, amelyben, — úgy rendelte a Mindenható, hogy együtt éljünk.”

Az uralkodás gondjával járó fáradalmak azonban újból ágyának döntötték az uralkodót. Az orvosok ekkor már látták, hogy a betegség komolyabb és november 17-én kiadott orvosi bulletin már vastagbél-gyuladásról számolt be.

November hónap második felében a király állapota annyira súlyosbodott, hogy az orvosok szükségesnek látták az Amerikában időző Mária királynét értesíteni, aki félbeszakította útját és nyomban hazatért. December elsején megérkezett Bukarestbe Rogote párisi professzor, aki az udvar orvosával együtt Röntgen-vizsgálatot végzett az uralkodónál, amelyből kétségtelenül kiderült, hogy a királynak végbél-rákja van. A szörnyű betegséget egészen a karasztrófa pillanatáig titkolták az ország közvéleménye előtt, de az illetékes tényezők köteles gondossága nem tudta megnyugtani az ország aggódo milliőit, akik fájdalmas részvétellel vették napról-napra a híreket, hogy az uralkodó testsúlya állandóan fogy és az orvosi bulletinek hangjából kiéreztek, hogy Ferdinánd király magában hordja a közeli halál csiráit.

Két operáció

December 9-én Hartmann párisi sebész hívták a király betegágyához, aki sikeres műtétet hajtott végre. Hartmann bulletinje megnyug-

Gyászfátyol lobogóra, bojt lobogóra, karszallag csak „SIPOS“-nál kapható. Cluj, Reg. Ferdinand 8 sz.

tatta az ország közvéleményét, de mindenki tudta, hogy a rákot nem lehet legyőzni és az operáció csupán elodázta a katasztrófát.

Február másodikán Sluys belga professzor rádiumot hozott magával és megkezdte a király rádium-kezelését. Később újra sebészi beavatkozásra került a sor. Március havától a király napról-napra gyengült. Bratianu gyors akciója, amellyel hatalmat a maga kezébe ragadta, a választások gyors levezetése, mind a király ulyos betegségében lelik magyarázatukat.

A parlament megnyitásának napján már annyira súlyosbodott az uralkodó állapota, hogy a kormány számolva a katasztrófa bekövetkezésével, sürgősen validálta a mandátumok ötvenegy százalékát és a parlamentet megalakultnak proklamálta.

Az utolsó napok

Kedden délben már aggasztó hírek érkeztek Szinajából. Az utolsó orvosi jelentés szerint az uralkodó állapota, amely vasárnapról hétfőre virradó éjjel súlyosra fordult, a hétfői nap folyamán nem javult.

Marioara jugoszláv királyné, a görög ex-királyi pár, Miklós és Mihály hercegek Szinajába gyültek össze a nagybeteg király ágya körül.

Kedden reggel Bratianu Jonel miniszterelnök kiutazott Szinajába és néhány percre kihallgatást kapott az uralkodótól. A király a keddi napot nyugodtan és jól töltötte el.

Ugyancsak kedden délelőtt Buzdugan, a semmitőszék elnöke, akit a január 4-iki aktus a régenség egyik tagjává jelölt, hosszú megbeszélést tartott a külügy és igazságügyminiszterekkel, amelyről az alábbi kommünikét adták ki:

„A külügyminisztériumban intim megbeszélés volt, amelyben Titulescu külügyminiszter, Stelian Popescu igazságügyminiszter és C. Buzdugan, a semmitőszék elnöke vettek részt.

A megbeszélésen különböző alkotmányjogi kérdéseket vitattak meg, amelyek a folyamatban lévő eseményekkel vannak összefüggésben.

A kommüniké nyilvánosságra kerülése után, amelynek hangja félre nem érhető volt, a főváros közönsége aggodó szívvel várta a katasztrófa bekövetkezését, amely éjjel után egy-negyed egy óraker bekövetkezett.

A haláltusa

Az „Adeverul“ a király betegségeiről írva, közli, hogy hétfőn délelőtt a Felső állapot igen súlyosbodott és aggodalmat keltő volt, úgy, hogy Miklós herceget, aki Konstancába utazott, utközben visszahívták. Hétfőn este javulás állott be, amely reményre adott okot. A hétfőről keddre virradó éjjel a király nyugodtan alva töltötte, reggel vidáman kelt fel és ami a legutóbbi időben régóta nem történt meg, azonnal emni kért. Azután audiencián fogadta a miniszterelnököt, úgy, hogy környezetét azt hitte, hogy a krízis elmúlt és a palota erkélye előtti sátrat ismét berendezték részére. Déliután azonban újabb gyengeségi rohamot kapott a király, mire az orvosok kijelentették, hogy nincs már remény. Éjjel fél 1-től fogva kisebb enyhülés után beállott az agónia és azután fájdalom nélkül, lassan kiszenvedett családja körében. A király hőiesen szenvedte

végig súlyos betegsége fájdalmait, amelyeket igyekezett családjára előtt mindig titkolni.

Stelian Popescu igazságügyminiszter megszerkesztette az elhalálozásról szóló hivatalos okiratot.

Összehívták a rendkívüli nemzetgyűlést

Bucuresti-Bukarest, július 20. A minisztertanács ma reggel 8 óraker összeült és megtette az alkotmány előírta diszpozíciókat. A kamarát és szenátust ma délutánra rendkívüli ülésre nemzetgyűlés formájában összehívták, hogy tudomást vegyen az uralkodó elhunytáról és az alkotmány rendelkezései értelmében átvegye Mihály trónörökösnek és a régenség tagjainak esküjét. Az esküt, miután Miron Christea patriarcha a régenség tagja, Pimen moldvai metropolita fogja kivenni.

Ma délután 3 óraker érkezett a különvonat Szinajából a cotroceni állomásra Mihály királlyal, akinek kíséretében voltak Elena hercegnő és Miklós

Az elhunytat a Pelisor-kastély nagytermében terítették ki. Mária királyné nem akart eltávolodni a mélyen gyászolt uralkodó holttestétől és ezért nem vett részt a régenség ünnepélyes eskütételén, hanem Szinajában maradt.

királyi herceg. A királyt a pályaudvaron a kormány tagjai fogadták.

A nemzetgyűlés ünnepi ülésén részt vesznek az összes pártok és Averescu tábornok is, aki tudvalevőleg jogszerinti szenátor. A nemzetgyűlés ma délutáni ülése után a parlament üléseit a temetés utáni elnapolják.

A minisztertanács országos gyászt rendelt el, amelynek értelmében az összes szórakozóhelyeket be kell zárni.

A rendelet értelmében a kávéházakat és más nyilvános helyiségeket este 11 óraker be kell zárni.

Előzetes cenzurát léptettek életbe

Belügyminiszteri rendelet alapján ma az egész országban elrendeltek az előzetes cenzurát.

A kora délutáni órákban a hadtestparancsnokság két rendeletet adott ki. Az egyik rendelet előző intézkedésekre való hivatkozással eltiltja a gyülekezéseket és az öt személynél nagyobb csoportosulásokat.

A rendelet ellen vétőket két évig terjedhető börtönnel, azokat pedig, akik fél lesznek fegyverkezve, öttől tíz évig terjedő fegyházzal büntetik. A másik rendelet öttől tíz évig terjedő börtönbüntetést ír elő mindazokra, akik élőszoval, vagy írásban

a kormányforma megváltoztatására, az állam törvényeinek, intézményeinek megszüntetésére, vagy erőszakkal való megváltoztatására törekednek, vagy szövetkez-

nek és akik ilyen tendenciájú összejöveteleken vagy gyűléseken résztvesznek.

Hasonlóképpen súlyos büntetést helyez kilátásba a rendelet azok számára, akik olyan könyveket, füzeteket, hírlapokat, falragaszokat vagy bármilyen hasonló más sajtóterméket előállítanak, kiadnak, sokszorosítanak és terjesztenek, valamint a fenti cselekményekben bűnösnek talált embereknek segídekzet nyújtanak.

Az autó és jármű-forgalom korlátozása

Külön rendeletet adott ki a rendőrprefektúra közlekedési ügyosztálya, amely azt hozta közudomásra, hogy további intézkedésig semminemű gépjárműnek külön engedély nélkül a város területét elhagyni, illetőleg a város határán tulmenni nem szabad. A szükséges engedélyeket a rendőrprefektúra állítja ki.

A kolozsvári katonai és polgári hatóságok rendeletei a gyászról és a megszorító intézkedésekről

Az esti órákban a VI. hadtest parancsnoksága újabb két rendeletet adott ki:

I. SZ. RENDELET

Mi, Papp Danila altábornagy a VI.ik hadtest parancsnoka a mi Nagy királyunk, Nagyrománia Megteremtőjének elhunytával, a nemzeti gyászra való tekintettel újabb rendelkezésig

elrendeljük

1. Az összes mulatóhelyek, színház, mozi és hangversenyhelyiségek, valamint a tánctermekek és egyéb ilyen mulatóhelyek be lesznek zárva.

2. Az összes vendégfogadó helyiségek, mint: vendéglők, sörcsarnokok, bogdák és más hasonló helyiségek minden-nap este 23 (11) óraker zárni fognak. Ezen helyiségekben tilva van a zene, hangverseny, vagy bármilyen mulatság.

3. Halotti gyászmenetekon kívül, bármimemű gyülekezés, vagy csoportosulás tilos.

Mindazok, akik a fenti rendeletek ellen vétnek, a katonai törvénykönyv rendelkezései szerint lesz-

nek büntetve.

Kelt a VI. hadtest székhelyén, Clujon, ma 1927. évi július hó 20-ikán.

Papp Danila tábornok Diamandi Dumitru ezredes VI. hadtest parancsnoka a vezérkar főnöke

II. SZ. RENDELET

Mi Pap Danila altábornagy, a VI. hadtest parancsnoka, a nemzeti gyász egész tartama alatt szükséges csend és rend fentartása érdekében felhívjuk a lakosság figyelmét a parancsnokságnak 1924. július 13-ikán közzétett 6. és 7. számú rendeletére, amelyek megtiltják mindennemű hamis és tendenciózus hír terjesztését, valamint bármimemű rendellenes, vagy izgató tüntetéses gyülekezést.

Mindazok, akik ezen rendeletet áthágják, a katonai büntető törvény szerint lesznek megbüntetve.

Kelt, a VI. hadtest székhelyén Clujon, 1927. évi július 20-ikán.

Papp Danila tábornok Diamandi Dumitru ezredes VI. hadtest parancsnoka a vezérkar főnöke

Hodor prefektus rendelete

Öfelsége Ferdinánd király haláláról a hivatalos jelentés a vármegyeházára ma délelőtt 10 óraker érkezett meg. Ma előzőleg Hodor prefektus a szomorú eseményről értesült, de mindaddig hivatalos jelentést a sajtó részére nem adott ki, amíg a belügyminiszteri távirat nem érkezett meg. Pontosán délelőtt 10 óraker a sajtó képviselőit maga elé hívatta és az alábbiakat mondotta:

— Öfelsége Ferdinánd király ma éjjel 12 óra 15 percker a Peles-kastélyban meghalt. A kormányintézkedések folytán elrendelem az általános gyászt. Mindenütt nemzeti zászlót fekete fátjollal bevonva, vagy fekete szalaggal szegélyezve kell kitávozni. A mai naptól fogva betiltok minden nyilvános előadást. Színházak, mozik és kabarék s más nyilvános jelleggel bíró előadások nem tartathatók meg. Kávéházakban, éttermekben és nyilvános helyeken el kell hallgasson a zene, nem szabad táncestélyeket tartani. Kávéházak és éttermek este 11 óraker kötelesek bezárni.

— Kolozsváron az ostromállapot eddigi intézkedései továbbra is érvényben maradnak, újabb

szigorított intézkedések csak annyiban lépnek életbe, hogy az összes napi- és időszakos lapokra az előzetes cenzurát bevezettük. E helyen felhívjuk a város és megye lakosságát, hogy közzé és ellenőrizhetetlen hírek terjesztésétől szigorúan tartózkodják, mert akik rémhíreket terjesztenek, azokkal szemben a legszigorúbb módon fogok eljárni.

— A közhír-terjesztőkkel szemben ott, ahol ostromállapot van, a hadbíróóságok, ahol nincs ostromállapot, ott polgári hatóságok fognak intékezni. Különbben megnyugtathatjuk a polgárságot, hogy a jogfolytonosság elve az egész országban biztosítva van. Mindenütt a legnagyobb rend és nyugalom uralkodik, úgy, hogy az országra különbben tragikus esemény bekövetkezése az állami élet rendes menetét egy pillanatra sem zavarta meg.

Hirdessen az Új Keletben

Bukarest percker össkivette a réttel alkalmatábornoki k a célból bibó helyet.

Bratianu le és hossza zeti parasztl ülésen, ugy lamint az ó.

A nemze elnöke nyito szenátus elnö elnöke foglal mara igazga Öfelsége, I. nagy szárnya

»Hü

Elsőnek Megcsókolt Majd emelt moszférában kezöket mon

Hüs hály királ fogom az törvényeit jogait és

Miklós he és a Semmitözt az esküt, nemzetgyülés eskütétel utá szólásra és é

A ha

Az mint a királyra Kolösszponösszes

Az új király trónra, Károly 1921 november tehát novemberb Mindaddig, míg ből álló régensgyakorolni.

A nemesszivő tiszta lélek jószág amelyet a gondvil lelkében nem tett s atyai szeretetét minden polgárának akármilyen templ résztvevő érdeklő ság sorsát s az or el, hogy a jogfosz még trónörökös F lom kinálkozott re emlékezett meg a ságos szívének dic fel a hűséges zsid

Még a balkán szerződés papiron polgári jogait, de tott állapotban élte minden ütközet u kat, minden sebest

A régenstanács letette a hűségesküt I. Mihály király kezébe

Bukarest, július 20. Ma délután 4 óra 10 perckor összeült a rendkívüli nemzetgyűlés és kivette a régensség tagjaitól az esküt. Az eskütétel alkalmából az ülésteremben megjelent a tábornoki kar és Pimen metropolita, aki ebből a célból biborral feldiszitett emelvényen foglalt helyet.

Bratianu Jonel az ellenzék padsoraiban ült le és hosszabb ideig beszélt Maniuval. A nemzeti parasztpárt teljes számban megjelent az ülésen, ugyancsak a kisebbségi pártok is, valamint az összes vallásfelekezetek képviselői.

Éljen a király

A nemzetgyűlést Nicolaiescu, a szenátus elnöke nyitotta meg. Az elnöki emelvényen a szenátus elnöke mellett Saveanu, a kamara elnöke foglalt helyet. Bradescu Voinesci, a kamara igazgatója, ünnepélyesen bejelenti, hogy Öfelsége, I. Mihály király a terembe jön. A nagy szárnyasajtót kettétárják és Mihály király

»Hűséget esküszöm I. Mihály királynak«

Elsőnek Miklós herceg lépett az emelvényre. Megesőkölte a keresztet és az evangéliumot. Majd emelt hangon, rendkívül emelkedett atmoszférában letette az esküt, mely a következőket mondja:

— Hűséget esküszöm Öfelsége I. Mihály királynak. Esküszöm, hogy örízni fogom az alkotmányt és a román nép törvényeit, hogy megőrizzük nemzeti jogait és területének integritását.

Miklós herceg eskütétele után a patriarcha és a Semmitőszék elnöke is elmondották ugyanezt az esküt, majd mind a hárman aláírták a nemzetgyűlés jegyzőkönyvét. Az ünnepélyes eskütétel után Nicolaiescu elnök emelkedett szólásra és érces hangon kiáltja:

A hadsereg felesküdütt I. Mihály királyra

Az ország összes helyőrségei, úgy a tisztek, mint a legénység ma letették a hűségesküt I. Mihály királyra.

Kolozsváron a 83-ik gyalogezred laktanyájába összpontosították a helyőrséget, ahol a helyőrség összes csapataitól kivették az esküt.

Az új király

Az új király, aki I. Mihály néven lép majd a trónra, Károly hercegnek és Elena hercegnőnek fia. 1921 november 9-ikén született. A fiatal uralkodó tehát novemberben tölti be 6-ik életesztendőjét. Mindaddig, míg eléri nagykorúságát, a három tagból álló régens-tanács fogja a királyi hatalmat gyakorolni.

I. Ferdinánd és a zsidók

A nemesszivű király kora ifjúságától kezdve a tiszta lélek jóságával készült fel arra a szerepre, amelyet a gondviselés számára kijelölt. Uralkodói lelkében nem tett soha különbséget alattvalói között s atyai szeretetéből egyformán jutott rész az ország minden polgárának, akármelyik nyelven beszélt és akármilyen templomban imádkozta az Istent. Meleg és résztvevő érdeklődéssel kísérte figyelemmel a zsidóság sorsát s az ország zsidósága sohasem felejtetheti el, hogy a jogfosztottság sulyos éveiben az akkor még trónörökös Ferdinánd, valahányszor csak alkalom kínálkozott reá, biztató és vigasztaló szavakkal emlékezett meg a zsidóproblémáról. A király igazságos szívének dicséretéről rengeteg adatot jegyzett fel a hűséges zsidó krónika.

Még a balkánháború idején történt. A berlini szerződés papíron már biztosította a zsidók állampolgári jogait, de gyakorlatban még mindig jogfosztott állapotban éltek a zsidók. Ferdinánd trónörökös minden ütközet után sorra járta a tábori kórházakat, minden sebesült katonához volt egy-egy báto-

ronnal a parlamentbe, édesanyjának, Elena anyakirálynőnek kíséretében. A nemzetgyűlés tagjai felállva éljenzik és hosszas óvációban részesítik az új uralkodót.

Elena hercegnő mély gyászban van, arcát sűrű fekete fátyol fedi. A király tiszta fehér ruhába van öltözve és édesanyjával szemben foglal helyet. Ezután belépnek a régensség tagjai Miklós királyi herceg, Buzdugan, a semmitőszék elnöke, Christea Miron patriarcha. A királyi herceg tengerészeti uniformisban van, mellét valamennyi kintüntetése díszíti.

Niculescu, a szenátus elnöke bejelenti, hogy a nemzetgyűlés az alkotmány értelmében összeült, hogy kivegye az esküt a régens tanács-tagjaitól, amely Öfelsége I. Mihály király (felkiáltások: éljen, hurrá) kiskorúsága tartama alatt gyakorolni fogja a királyi hatalmat. Felhívja a régenstanács tagjait, tegyék le az esküt az előirt formula szerint.

— Szenátor urak, képviselő urak! Éljen Öfelsége, I. Mihály, Románia király.

A nemzetgyűlés nagy terme szünni nem akaró hurrá és éljen kiáltásokban tombol.

Az ifjú uralkodó fogadja a hódolatot

Pimen metropolita ezután átadja a keresztet a királynak, aki azt megcsókolja, mire a metropolita megáldja az uralkodót. Erre Elena hercegnő kezénél fogva, az emelvényre vezeti a királyt, ahol az uralkodó katonás szalutálással üdvözlö a hódoló nemzetgyűlést, mire szünni nem akaró éljenzés és óváció fejezte be a nemzetgyűlés ünnepi ülését.

Ezután az összes jelenlevők a patriarcha székházába vonultak át, ahol Istentisztelet volt.

Adolf bukaresti zsidó képviselő egy zsidó küldöttséget vezetett az uralkodó elé, amely arra kérte az uralkodót, hogy az új alkotmányban biztosítsák a zsidóság állampolgári jogait. Az uralkodó szívélyesen fogadta a küldöttséget és felhatalmazta Stern dr.-t arra, közölje a zsidósággal, hogy a királynak az az óhajta, hogy a zsidókérdés véglegesen rendeződjék.

1923 ban, amikor az új alkotmány már megadta az állampolgársági jogokat a zsidóknak, de az uccai antiszemita tüntetések új megpróbáltatást jelentettek az ország zsidó lakosságának és újra egy zsidó küldöttség kereste fel az uralkodót. A király különös jóindulattal hallgatta a küldöttség panaszait és a kihallgatás végén a következőket mondotta:

— Adják tudtára mindenkinek, hogy a király volt az első, aki Jasiban kérte és sürgette a zsidóság állampolgári jogait és a zsidóságot megillető jogok tekintetében ma sem változott meg a véleménye és álláspontjáról sohasem fog lemondani.

Az uralkodó ezután még felhatalmazta a küldöttség elnökét, közölje a nyilvánossággal, hogy az uralkodó sajnálja és elítéli az antiszemita mozgalmat.

Amikor 1924. decemberében Nachum Szokolov Romániába érkezett, a zsidó nép nagy vezérének az uralkodó vendégül látta magánál. Az udvari ebéd-ről Nachum Szokolov így emlékezett meg:

— Abban a szerencsében is részesültem, hogy megjelenhettem a királyi családnál. Öfelségéék a legkitüntetőbb jóindulattal és barátsággal fogadtak. Résztvettem az udvari ebéden, amelynek végével több mint két óra hosszat beszélgethettem Öfelségével, Ferdinánd királlyal, Mária királynéval és a királyi család többi tagjaival. A királyt különösen az érdekelte, miképpen válik be a zsidóság Palesztinában, mint földmivelő és fizikai munkát végző elem és elmondotta, hogy amikor Máramarosban járt, látott a mezőkön pájeszes zsidókat szántani, ami a legnagyobb meglepéssel töltötte el.

— Ferdinánd király és a királyi család többi tagjai ezután különböző kérdéseket intéztek hozzám Palesztina és a zsidó nép helyzetére vonatkozólag. Az ebéd végén a királyné megkért, küldjem el neki legújabb könyvemnek egy példányát, a „Cionizmus története“-t. Másnap természetesen elküldtem a kért könyvet, amelyet a királyné azzal viszonzott, hogy elküldte saját kezével dedikált fényképét, a leányomnak pedig különböző ajándékokat küldött.

Ferdinánd király sokszor és szívesen látogatott el Kolozsvárra, ahol mindannyiszor valóságos extázisba fulladó lelkesedéssel fogadta az uralkodót a város lakossága. A fogadtatásán a zsidó lakosság képviselőiben a két hírközlő papja és a különböző zsidó testületek képviselői vettek részt, akikhez mindig volt egy-egy barátságos szava az uralkodónak. Amikor pedig a vármegyeház nagytermében felállították a trónszékeket és az uralkodópár nagy cerclet tartott, a király sorra fogadta az egyházi méltóságokat, majd feltette sapkáját fejére és úgy lépett a két zsidó pap elé, hogy ősi zsidó rítus szerint elvegye tőlük az áldást.

Nerva Szanatórium

Cluj, Strada Regală (Majális-u) 12/a

modern nagy

vizgyógyintézetében

állandóan minden fajta gyógyfürdő kapható.
Jód, kén, iszap, szénsavas és villany-
fürdő-kurák. Nyitva egész nap.

Telefon: 600

A király halála előtt levelet írt a miniszterelnöknek

Ferdinánd király néhány nappal ezelőtt levelet intézett a miniszterelnökhöz. A lapok értesülése szerint a levelet rövidesen publikálni fogják. Hir szerint a levél az uralkodó politi-

kai végrendeletét tartalmazza.

Udvari körök szerint Sándor jugoszláv királyt, az elhunyt uralkodó vejét, táviratilag Bukarestbe hívták.

Szombaton temetik a királyt

Ferdinánd király holttestét a Cotroceni-bea lévő királyi palotában ravatalozzák fel és péntekig közszemlére teszik ki a ravatalt. A temetés ünnepélyes szertartása szombaton fog végbemenni. A temetésen az ország valamennyi falujának és városának delegátusai részt fognak venni.

A temetés programját minisztertanács fogja elhatározni, az uralkodó holttestét a Curtea de Argeși kolostorban, Károly király és Erzsébet királyné koporsói között helyezik örök nyugalomra.

A király végrendeletét ma hozzák nyilvánosságra.

Törökország hatálytalanította a lausannei szerződések Romániára vonatkozó rendelkezéseit

Angora, július 20. A török minisztertanács elhatározta, hogy a lausannei szerződéssel kapcsolatosan Romániára vonatkozó rendelkezéseit hatálytalanítja. Románia ugyanis a szerződésben lefektetett 30 hónapos határidő elteltével semmit sem tett az új kereskedelmi szerződés megkötése érdekében. A minisztertanács elhatározta továbbá, hogy a hatálytalanítást követő hatodik hónapon túl a Romániából Törökországba behozott árukra maximális tarifákat fog alkalmazni.

Milliók csalásokat követett el egy berlini ékszerész cég

Három letartóztatás. A cégfőnök autóján külföldre szökött

(Berlin, július 20. Az Uj Kelet tudósítójától.) A berlini rendőrség bünyügyi osztálya olyan nagyszabású csalások nyomára jött, amelyhez hasonló már évek óta nem fordult elő.

Körülbelül egy évvel ezelőtt a huszonegy éves Erich Straszewsky és anyja a Friedrichstrasse 52. számú ház első emeletén ékszerüzletet nyitott, leginkább aranyárut nagyban való vételére. Az üzlet fényűző volt berendezés és a legjobb nevű ékszerész-cégekkel állott összeköttetésben. Straszewsky rendszere az volt, hogy nagyobb tételek vásárlása esetén kisebb összeget azonnal kifizetett, a hátralékra pedig váltót adott. Távollétében Sobotky nevű üzletvezetője bonyolította le ilyen módon a vételket, ő azonban a váltókat hamis aláírással látta el. A váltók lejáratá alkalmával Straszewsky tagadta, hogy az aláírás tőle vagy megbízottjától származott volna, ami peres bonyodalmakat idézett föl. Közben a „cég“ folyton hasonló módon vásárolt ékszereket, amiken gyorsan tudott és pedig minden elérhető áron.

Szak körökben egyre hangosabban követelték a Straszewskyekelleni eljárást, de a büntető hatóságok csak kényszerű följelentés alapján jár-

hattak el. A följelentések özöne azonban az első bünyefüvítő följelentés után teljes erővel indult meg és a rendőrség házkutatást tartott a Straszewsky-boltban. Mindenekelőtt megállapította, hogy a hamis aláírású váltókkal vásárolt aranyárut minden esetben potom áron elkótyavetelték, továbbá, hogy a könyvekben számos hamisítás fordul elő és végül, hogy ugyanitt nem létező tételek szerepelnek. Az üzleti könyvekből egész oldalakat téptek ki, míg új könyvek fölfektetésével régi hamisításokat igyekeztek elkendőzni.

A károsítottak egész légióját fedezte föl a rendőrség. Mindenki, aki tört arannyal és ékszerrel foglalkozik Németországban, ugyszólván a család karmái közé került. A rendőrség az adatok birtokában letartóztatta Straszewskyt, anyját és Sobotky könyvelőt. Straszewsky apja, akinek a csalásokban nagy része van, automobilon külföldre szökött. A rendőrség elfogató parancsot adott ki ellene.

A bíróság a letartóztatottak ellen okirathamisítás és csalás címén indított eljárást. A kár eddigi megállapítások szerint több millió.

A párisi sajtó Ausztria csatlakozásának előfutárjaként itéli meg a bécsi eseményeket

Este 10 óráig semmi hír nem érkezett a forradalmi áldozatok temetéséről

(Bécs, jul. 20. Az Uj Kelet tudósítójától.) A tegnap este forgalomba hozott hírekkel szemben az osztrák főváros vezetősége minden előkészületet megtett az uccai zavargások áldozatainak temetésére. Az egyetemi klinikák bonctani intézetében 102 holttestet helyeztek el egymás mellé. Az intézet hullatermében szivettépő jelenetek játszódtak le, amikor a hozzátartozókat bevezették az agnoszkáláshoz. A hosszú sorban egymás mellett fekvő halottak között vegyesen vannak nők és férfiak, fiatalok és öregek, civil emberek és rendőrök, akiket a hozzátartozók kivétel nélkül felismertek. A halottak száma, amely eredetileg kilencven volt, azért emelkedett ennyire, mert a súlyos sebesültek közül tegnap óta is számosan meghaltak.

A polgári áldozatok temetését délután 2 órára tűzték ki. A temető előtt hatalmas, 100 méter hosszú, két méter széles és egy méter magas katalfalkot állítottak fel, amelyet fekete posztóval vontak be. És ez előtt a döbbenetes ravatalóriás előtt hatvan koporsó fekszik lobogó fáklyák között. A temetőhöz vezető uccákat már a kora reggeli órákban elzárták, a temető bejáratánál pedig erős rendőrkordon vigyáz arra, hogy a gyászszertartást meg ne zavarhassák. Erre azonban aligha kerül sor, mert a városban nyoma sincs az izgalomnak

és az ucca teljesen nyugodt. Mindössze a temetés ideje alatt az összes gyárakban és üzemekben tizenöt percig szünetelni fog minden munka. A rendőrség halottait holnap délután ugyanebben az időben temetik.

Cluj-Kolozsvár, július 20. Az áldozatok temetésének lefolyásáról szerdán éjjel 11 óráig nem érkezett hír Kolozsvárra, ami a legkülönbözőbb kombinációkra adott alkalmat. Általában feltűnő, hogy déli 11 óra után Bécsből egyáltalán nem érkeztek táviratok.

A moszkvai szimpátia-tüntetés

Moszkva, július 20. Vasárnap este a moszkvai operában nagy tüntetés zajlott le a bécsi forradalmárok mellett. A tüntetésen a harmadik internacionálé vezetőségének osztrák és magyar tagjai, élükön Kun Bélával, teljes számban megjelentek. A gyűlés valamennyi szónoka azt fejtegette, hogy a szovjet hiveinek most minden figyelmüket Bécsnek kell szentelniük. A bécsi események azt mutatják, — volt a következtetés — hogy

Európa mai helyzete ismét lehetővé teszi az aktív kommunista politikát.

Gyűlés után a tömeg hatalmas uccai tüntetemenetet rendezett.

Csuz, reuma, kőszvény és vesebaj ellen

biztos gyógyulást talál Bizusán (Büdöspatak, Kolozsvár—Nagybányai vonal) Vasúti állomás a fürdőtelepen. Kényelmes szobák, gondos kiszolgálás, olcsó keresztény és **כשר** ellátás. Elsőrangú pihenőhely, fenyves sétányok, kirándulóhelyek. Naponta tér- és tánczene. Állandó orvosi felügyelet.

Nyitva május 15-től szeptember 15-ig

Elő- és utószezonban kedvezményes árak. Előjegyzéseket elfogad: **bizusai fürdőigazgatóság**, Posta: Ileana-Mare

Hasonló szimpátia-tüntetések voltak vasárnap Péterváron és Charkovban is.

Csehországban is üldözik a kommunistákat

Prága, július 20. Csehszlovákia legtöbb nagyvárosában is a kommunisták a bécsi eseményekkel kapcsolatban nagy tüntetéseket rendeztek. Különösen Pozsonyban voltak nagy tüntetések, amelyek folyamán éltették a bécsi forradalmat és amelyek a közbelépő rendőrséggel véres összecsapásokra vezettek. Egész

Csehszlovákiában megszigorították a kommunistákkal szemben a hatósági intézkedéseket.

A nem csehszlovák illetőségű kommunistákat kitusítják az országból. Nyolc kommunista agitátort a rendőrség tegnap elfogott. Prágában kommunista csoportok megakarták zavarni a szocialisták gyűlését, de ezek nagyobb számban voltak és visszaverték a rendzavarókat.

Az ungvári kommunista párt elhatározta, hogy a bécsi események miatt szimpátia-tüntetést rendez. Az ungvári rendőrség azonban a kommunisták kérényét, amely gyűlés engedélyezését kérte, elutasította és így a tüntető-gyűlés megtartására nem kerülhetett sor.

Kassa, jul. 20. Két nap óta Gölnicbánya és vidékén rémhírek terjedtek el arról, hogy a bécsi eseményekkel kapcsolatosan Gölnicbánya, Prackfalva, Szomolnok és több környékbeli község közelében

katonai őrség szállotta meg az alagutakat, hidakat és a vasúti pályatestet.

A kassai hadtestparancsnokságon azt a felvilágosítást adták, hogy a megszállás semmi összefüggésben sincs a bécsi eseményekkel. A katonaság néhány napon át tartó hadgyakorlatokat rendezett ezen a vidéken és miután éles tőltennyel lövöldöznek, körül kellett zárni a veszélyeztetett területet.

Sztrájkra készülnek a német munkások

Berlin, jul. 20. A németországi kommunisták ma, a bécsi forrongás áldozatainak temetése napján általános sztrájkot akartak provokálni. A német hatóságok erélyes intézkedéseket tettek a sztrájk megakadályozására. Az eddigi jelentések szerint a kommunista sztrájkutasítás nem járt eredménnyel.

Megint zajlik az Anschluss-ügy

Páris, jul. 20. Az osztrák eseményekkel kapcsolatban a francia lapok egyöntetűen azt követelik, hogy az európai hatalmaknak meg kell akadályozniuk az olyan zavargásokat, amelyeknek nyilvánvaló célja az, hogy Ausztria jogcímét kapjon a Németországhoz való csatlakozásra. Különösen éles hangon ír a nacionalisták álláspontját képviselő „Echo de Paris“, amely haladéktalanul hivatalos nyilatkozattételre szólítja fel a kisantantot, Olaszországot és Franciaországot, abban a tekintetben, hogy Ausztria csatlakozását semmiesetre sem fogják eltérni.

„ACME“ fűzőgép

a legtokeletesebb, irodákban, kereskedőknek nélkülözhetetlen. Egyetlen fűzőgép, mely tartós

Kapható:

OFFICE EQUIPMENT COMPANY, ORADEA

Uj Kelet az ország nagy hírű szerkesztésű Uj Kelet című megjelenője

Siegescu ellen. Budapest Siegescu egyetemesen folytatott le csütörtökön, le a felfolyamodó miniszter nyilatkozata, h kijelentette, h értesült. Ami azért nem rendszert hatáskörét járast.

Befejező boru. Madridban mányzója Sanju ki az afrikai ha hogy a spanyol eddig le nem ig a spanyol hadse járat alatt 42.0 gépfegyvert szá

Famungon. Budapest ezer famunkás bérkövetelések bérük huszfillé csütörtökön ke ahol kétszázneg Szedán regge Magyar-amerika munkásai is sz

Megjelen javított kiadása.

Papir

Ajánlattal kés

Kér Fele Róz droge

Róth cipésznél Szép-u. 2. sz alatt készülnek a legújabb divatu cipő-különlégeségek

Láb szor. Este lábviz féle PODO csapásra megszű kellemes puffedség teleni kellemes Kapható győ Csand

A FAMILIA kenyérrel magas táperezénél fogva 25% megtakarítás érhető el

HIREK

Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánági zsidóság napilapja.
 Szerkesztik: Giszkalay János és dr. Marton Ernő.
 Felelős szerkesztő: Marton Ernő.
 Az Uj Kelet cikkeinek utánnyomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

Siegescu felfolyamodik letartóztatása ellen. Budapestről jelentik: A fogvatartott Siegescu egyetemi tanár a vádtanácshoz felfolyamodott letartóztatása ellen. A vádtanács csütörtökön, legkésőbb pénteken fog foglalkozni a felfolyamodással. Klebelsberg közoktatásügyi miniszter nyilatkozott a Siegescu-ügyről és kijelentette, hogy letartóztatásról csak utólag értesült. Ami a fegyelmi vizsgálatot illeti, csak azért nem rendelte el, mert az egyetemi tanács saját hatáskörében azonnal megindította az eljárását.

Befejeződött a spanyol-marokkói háború. Madridból jelentik: Spanyol-Marokkó kormányzója Sanjurjo tábornok proklamációt bocsátott ki az afrikai hadsereghez. A proklamáció kijelenti, hogy a spanyol-marokkói háború befejeződött és az eddig le nem igazott területeket immár megszállotta a spanyol hadsereg. A tizenöt hónapig tartott hadjárat alatt 42.000 fegyvert, 130 ágyut és 236 gépfegyvert zsákmányoltak a spanyolok.

Famunkások sztrájkja Magyarországon. Budapestről jelentik: Magyarországon hat-ezer famunkása sztrájk előtt áll. A sztrájkot bérkövetelések idézték elő. A munkások napi-bérik huszfilleres javítását követelik. A sztrájk csütörtökön kezdődött a győri faipari gyárban, ahol kétszáznegyven munkás lépett sztrájkba. Szerdán reggel a budapesti Thék-gyár és a Magyar-amerikai famegmunkáló részvénytársaság munkásai is sztrájkba léptek.

* Megjelent a Bedeus-féle zsebmenetrend II. javított kiadása.

Papír gyári raktár **LEPAGE** papirososztály, Kvár.
 Ajánlattal készséggel szolgál.

Kérdés: Melyik kölnivíz a legkellemebb és legtartósabb?
Felelet: Bijou kölnivíz illata kellemes, tartós, ára olcsó
 1 liter 200 Lei
Rózsa M. Royál
 drogeria és illatszertár
 Cluj, Fötér 26

Róth
 cipésznél Szép-u. 2. sz. alatt készülnek a legujabb divatu cipő-különleges-ségek

POPOL
Láb-ápolókrém és Láb-izzadás elleni szer. Este lábvíz után egy mogyorónyi nagyságu Csanda-féle POPOL-lal lábait jól bemasszírozza s ezzel egy órára megszüntette a legmakacsabb lábizzadást, kellemetlen szagot, égető érzést, püfödséget. Lábat üdén, frissen tartja, a járást végtelenül kellemessé teszi. Hatása utólráhetetlen. Ára 35 Lei. Kapható gyógyszerárakban és drogueriákban. Készíti Csanda-gyógyszerár, Oradea

Megegyezés jött létre a tengeri leszerelés kérdésében

(Genf, július 20. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az Egyesült Államok, Japán és Anglia között tartott leszerelési konferencia, mely a felmerült nehézségek miatt már majdnem teljes sikertelenség előtt állott, végül megegyezésre jutott a legfontosabb vitás kérdésben, a cirkálóhajók számának és tonnatartalmának kérdésében. A megegyezés szerint Anglia számára cirkálóhajók tekintetében az 500.000 tonna szélső határt

szabták meg. Ebbe a számba nem veszik be azokat a cirkálókat, amelyek a kiselejtezési korhatárt elérték, amelyeket azonban kereskedelmének védelmére Anglia még továbbra is használhat. Az Egyesült-Államoknak megegyezett tonnatartalom megegyezik az angolok számára előirt tonnatartalommal. Japán cirkálóhajóinak legmagasabb tonnatartalma pedig 350.000 tonna lehet.

Byrd hároméves északsarki expedícióra készül

Newyork, július 20. Byrd, az óceánrepülő egy newyorki újság tudósítója előtt kijelentette, hogy északsarki útján egy nagyobb és egy kisebb repülőgépet fog igénybevenni. A vállalkozásban részt fog venni egy meteorológus két asszisztensével, geológusok és újságírók. Három évre tervezik a sarki expedíciót és már az első években különböző helyeken repülő-támpontokat fognak létesíteni.

Newyork tudományos és pénzügyi köreiből szokatlan érdeklődés nyilatkozik meg Byrd újabb expedíciója iránt. Különböző egyetemek

és intézetek önként ajánlják föl műszereiket és jeles tudósok jelentették ki, hogy készséggel hajlandók részt venni a Byrd expedícióban. Mecenások és gazdag egyesületek viszont két újabb gépet akarnak az expedíció számára rendelkezésre bocsátani.

A támpontok létesítése után az expedíció növekedni fog azokkal, akik a már most készülő léghajón fogják követni Byrdet. Byrd rádió leadó-állomáshoz szükséges kellékeket is visz magával, úgy, hogy állandó kapcsolatot fog fenntartani a föld lakott részével.

Borzalmas vihar pusztított Dobrudzsában. Konstanából jelentik: Tegnapelőtt este rettenetes záporosó zudult Medgidia városra és környékére. Egy ideig galambtojás nagyságu jég esett, majd borzalmas szélvihar kíséretében megindult a zápor. A hegyoldalokról minden lesodort a zuhanó ár. Taspunár falut teljesen elöntötte a víz, úgy, hogy a házaknak csak a teteje látszik ki. Az aprómarha mind elpusztult. Százával sodorta az áradat a megfulladt disznókat és szárnyasokat. A lakosok még idejében a falu melletti hegyre szaladtak és így emberéletben kár nem esett. Több mint száz ház összedőlt az árvíz alatt. A kárt többmillióra becsülik. Caro községben a villám több embert sujtott agyon. A völgyi részekben tengerként hömpölygött tova az ár, amelynek mélysége sokszor a tíz métert is elérte. Konstanából segélycsapatokat és élelmiszert küldtek az inséges vidékre. Maga Medgidia is rendkívül sokat szenvedett a vihar által, de mégis inkább a környéken lévő négy faluban tett kárt az árvízveszedelem.

Bombát dobtak Nizzában az amerikai konzulátusra. Párisból jelentik: Nizzában tegnap az amerikai konzulátus épületére bombát vetettek. A fölrobbant bomba különböző kárt nem tett, csak a konzulátus ablakainak üvegeit törte össze. A merénylet okát pontosan nem lehet megállapítani, de valószínűnek látszik, hogy olasz követte azt el, aki tiltakozni akar ezzel Sacco és Vanzetti elítélése ellen. Ezt a két olasz munkást ugyanis Amerikában halálra ítélték, bár igen sokan meg vannak győződve, hogy teljesen ártatlanok a terhükre rótt cselekményben. Sacco és Vanzetti perének megújítására különben Amerikában is erős mozgalom indult meg.

A FIATALSÁG SZÉPSÉGÉT és ODESEGÉT FOKOZNI ÉS MEGŐRIZNI KIZÁRÓLAG A FELÜLMULHATATLAN PERLE DE PARIS JOCKEY CLUB FLEUR D'ELITE ETOILE DE FRANCE LADY EAU DE COLOGNE ÉS ILLATSZER HASZNÁLATA UTÁN LEHET

Hajóindulás Palesztinába. A „Róma” nevű francia hajó augusztus 4-én indul a konstancai kikötőből Palesztinába.

Földrengés Messzina környékén. Rómából jelentik: Messzina környékén erős földrengést éreztek, amely többször megismétlődött. A lakosság az éjszakákat a szabadban töltötte.

Farkas Lili fellépése a kolozsvári Magyar Színházban. A behízelgő, finom zenéjű „Szibill” címszerepében egy aradi urileány: Farkas Lili lépett tegnap este a kolozsvári publikum elé. A vendégszereplő primadonna az aradi társaságnak közkedvelt tagja, aki ez évben lépett először színpadra, de ma már komoly sikerek állanak háta mögött. Nos, a kolozsvári debütálásánál sikerült: a közönség sok szeretettel fogadta Farkas Lilit, aki hódító színpadi jelenség, grációzen táncol és nagyon kellemes lány mezzó-szopránt énekel. Pompás alakja és toalettjei is hozzájárultak Farkas Lili sikeréhez, temperantumos játékán alig látszott meg a színpadi rutin hiánya. A művésznő tudtunkkal szerződötteszi szándékkal lépett fel tegnap este, szerződöttesze feltétlenül nyereség volna a meg-tizedelt kolozsvári operettegyüttesnek. (k. r.)

Pályázat
 A Carei-i (nagykarolyi) Orth. Régi hitközség ארמים נוראים-ra jó orth előimádkozót keres. Ajánlatok fizetési igény megjelölésével, valamint bizonyítványmásolatok, Weisz Lajos, nagykereskedő, hitk. elnök urhoz küldendők.

Méernők

számára műszerek, fénymásoló papírok nagy választékban. A szakirodalom minden számbavehető műve kapható **Lepage-nál, Kvár.** Még ma írjon!

borotva borotvaszappan borotvafelő szij borotvaecset
UNICUM
 önborotváló készülék önborotváló pengék acélárak felülmulhatatlanok
 „UNICUM” Kun, Cluj, Calea Victoriei 2. szám

Közgazdaság

Teljesen új vasúti teheráru-tarifát készít a kormány

Január elsején gyökeresen átszervezik a CFR teljes üzemét

(Bucuresti-Bukarest, július 19. Az Uj Kelet tudósítójától.) Perietzeanu vasutügyi miniszter a CFR szervezetről és üzemben tartásáról szóló új törvényjavaslaton dolgozik, amelyet 1928 január elsején fognak életbeléptetni, miután a parlament őszi ülészaka megszavazza. Ezzel egyidejűleg a miniszter még egy törvénytervezetet készít a vasúti személyzet státusáról.

Az új vasutótörvénytől függetlenül, de azzal kapcsolatosan a közlekedésügyi minisztérium rövidesen megkezdi az új teheráru-tarifa kidolgozását. Emlékeztet, hogy annakidején a CFR, a kereskedelmi kamarák és az UGIR révén kérdőíveket juttatott el az összes nagyiparosokhoz és nagykereskedőkhöz, azzal a rendelkezéssel, hogy az általuk előállított és forgalomba

hozott áruk termelési helyéről és viszonyairól, értékesítési feltételeiről, valamint teherbíró-képességéről pontos adatokkal szolgáljanak. Megfelelő instrukciók híján a kérdőívek, amelyek még az áprilisi tarifarevizióhoz akartak felhasználni, nem készültek el a kitűzött időre, hanem csak most futottak be az összes adatok, amelyek alapján a CFR államtitkársága elrendelte az új teheráru-tarifa összeállítását.

Az erre vonatkozó előmunkálatokat már meg is kezdték tegnap Jonel Miclescu mérnök, a CFR kereskedelmi osztály speciális igazgatójának vezetése mellett. Hír szerint az új vasúti teheráru-tarifát az év vége felé fogják életbeléptetni.

Árverési napló. Augusztus 5-én délelőtt 10 órakor az aradi erdőigazgatóság épületében árverésre kerül 5,546.75 akó őrartalmu megdolgolt, négyféle méretű donga. A négy csoportba osztályozott dongának, amely Berzava állomáson van leraktározva, hivatalos becslési értéke 549.445 lej és 25 bani. A garancia 17.800 és 25.275 lej között váltakozik. — Augusztus 18-án a csikszeredai erdőigazgatóság helyiségében árverés alapján eladásra kerül a berzavai közbirtokosság tulajdonát képező Hegyeshavas-erdőben levő 1006 darab, mintegy 931.16 köbméternyi fenyőszálfá. Az árverés jóváhagyásától számított 3 hónap alatt kitermelendő fa becslési értéke 139.674 lej és ennek 25 százaléka a garancia.

Megkezdték a községi és vármegyei adók revízióját. Az ország gazdasági életének egyik legnagyobb kerékkötője az a rengeteg címen kirótt adó, amelyet a községek és vármegyék elvesztett más jövedelmeik pótlására szednek a kereskedőktől és iparosoktól. A legtöbbször minden jogalap nélkül kivetett közgazgatási adók ellen az érdekeltek számtalan esetben panaszt tettek anélkül, hogy ígéretek kivül más orvoslást kaptak volna. Végre most a pénzügyminisztérium bizottságot nevezett ki a megyei és községi adók revíziójára. Ez a bizottság tegnap délután már összeült a belügyminisztérium által ugyanezen célból alakított bizottsággal és megkezdték a revíziós munkálatokat.

Visszahívták Rómából a román gazdasági bizottságot. Bukarestből jelentik: Cesar Popescu minisztériumi főigazgatót még az Averescu-kormány kiküldte Rómába, hogy az olasz kormánnyal a kölcsönről és a gazdasági kapcsolat feltételeiről tárgyaljon. Amikor a liberálisok kormányra jöttek, már elterjedt a híre annak, hogy az olasz-román gazdasági tárgyalásokat más alapokra fektetik és hogy a bizott-

ságot visszahívják. A visszahívás azonban csak most történt meg. A legudvariasabb formában adták tudomásul az olasz kormánynak, hogy Cesar Popescu visszahívása nem jelenti a gazdasági kapcsolatok és tárgyalások megszüntetését, hanem csak azt, hogy a vámtarifa revíziójáig a tárgyalásokat szüneteltetni kell, azután pedig új bizottságot küld ki a kormány.

Az egyféle lisztet őrlő malmok általánosan fogják a forgalmi adót fizetni. Bukarestből jelentik: A központi adóügyi bizottság elhatározta, hogy azokat a malmokat, amelyek csak egyféle lisztet állítanak elő, falusi vámmalmokká fogják nyilvánítani. Ezek a törpe-malmok tudvalevőleg a liszt utáni forgalmi adót évi fix összegben fizetik.

A hangszerfa, miután és fogpaszta új kivitelei vámjá. A legfőbb vámbizottság határozata értelmében a hangszerkészítéshez használt rezonánscsák csak erős valutában fizethető exportvámja 6000 lej vagononként. Tekintettel arra, hogy egyes vámhatóságok a szintetikus tanint nem a taninra vonatkozó tarifátétel szerint vámolják el, a bizottság kimondotta, hogy a mesterséges tanin ugyanolyan vámmilleték alá esik, mint a természetes tanin. Végül még azt a döntést hozta a legfőbb vámbizottság, hogy a fogpasztát az 1846-os vámtétel b) pontja szerint kell elvámolni, vagyis a szájvizekre vonatkozó illeték alkalmazandó a fogpasztára is.

Kötelezővé tették a borkereskedőknek a méterrendszerre való áttérést. A központi mértékhitelintézet a napokban rendeletet adott ki, melynek értelmében valamennyi borkereskedő záros határidőn belül köteles a raktárában lévő ficek törököt az eddigi kvadrárendszer helyett méterrendszer szerint átmérni és a jövőben így is számlázni. A rendelet azt is közli, hogy az átéréshez szükséges planométert, amely 6200 lejbe kerül, csak a bukaresti Anton Petanovici cégnél lehet beszerezni. A mértékhitelintézet hivatalnak ez a

többszörösen sérelmes rendelete néhány kisebb bel-földi börgyár kezdeményezésének eredménye, amelyek a világgereskedelmi szokás ellenére nemrég a méterrendszerre tértek át, hogy látszólag olcsóbb árakat tudjanak számítani. Hiába mutattak rá az ebből származható anomáliákra a nagyobb börgyárak, az ipar- és kereskedelemügyi minisztérium minden ilyen irányú intervenciót visszautasított. A jelentékeny költséggel és idővesztéssel járó átmérések és átkalkulálások ellen az ország borkereskedői erőlyes akcióra készülnek a kormánytól, amelytől kérni fogják, hogy az átmérés ne a kereskedők, hanem a gyárak kötelessége legyen, a külföldről importált finom börököt pedig már a vámhivataloknál mérjék át.

APRÓHIRDETESEK

Egyszeri közlésnél egy szó 5 lej, vastagabb betűvel 10 lej. Legkisebb apróhirdetés 50 lej. Állás-keresőknek 30% kedvezmény. Apróhirdetések díja előre fizetendő. Jelígelés le velet csak egy további tunk ha portóbélyeg mellékelve van. Eljegyzési hírek díja 250 lej, előfizetőknek 150 lej.

Ügyes fiatal segédet keres azonnali belépésre Schwimmer Ernő úveg és porcellán kereskedő Dej.

Utazók figyelmébe!

Kurcmentel Náci volt éven keresztül Strausz-szalóadás Vajdahunyadon — tudatni óhajtja, hogy Hát-szegezen az „Aranybárány” éttermet és kávéházat átvetttem, úgy mint azelőtt — ma is igyekeztem, hogy figyelmes és izletes konyhával kielégítek. 10% engedmény. Becses pártfogást kér.

Honwald

Cluj, Str. Vlahuta (volt Bolyai-u.) 3. Telefon 147

Üvegesizolda és tükörgyár. Táblaüveg raktár és üvegezési vállalat. Hibás tükörök újrafoncsorozása. 1007

FURUNCULOL

a legjobb szer minden-nemű kelés (Furunculul ellen. Kapható minden gyógyszerárban. Elő-állítja Egger vegyészeti gyár, Cluj

Nagy raktárkészlet miatt elad legdivatosabb női kalapokat 250 leitől.

Női és férfi kalapokat

gyárt, fest, tisztít és formál legújabb-nyosabb és pontosan. Giradi és pagama kalapokat 24 órp alatt hófehérre tisztít Hecht kalapüzem, — Cluj Egyetem-u. 3. sz. Fiókja Dej, Kovács S.-u. 1.

Butor

legoalábbban beszerezhető, hitelképeseknek részlet kedvezmény.

Klein I. C. Reg. Ferdinand 69

Olcsó zsidótárgy könyvek

Bernfeld: Jüdische Literatur	Lei 90—
M. Brod: Socialismus in Zion	32—
„ Im Kampf um das Judentum	32—
Bialik: Gedichte I/II	125—
A. Böhm: Die Zionistische Bewegung	170—
Der XII. Zionistischen Kongress	25—
Hauser: Spinoza (Roman) geb.	150—
Herzl: Philosophische Erzählungen	130—
Herzl: Das Neue Ghetto	125—
Katz: Charakterbilder aus der jüd. Geschichte	125—
Kahn: Die Juden als Rasse u. Kulturvolk	140—
Klausner: Gesch. der Neuhebr.	90—
Karpeles: Geschichte der Jüdischen Literatur I—II (920 lap)	600—
Koigen: Der moralische Gott	90—
Heinrich Loewe: Schelme, Narren	50—
Moses Mendelsohn: Jerusalem	90—
Miwchar Haschira haivrit (Antologia)	180—
Nordau: Zion-Schriften	170—
Perez: Drei Dramen	90—
Zlocisti: Moses Hess, Leimb.	150—
Moses Hess: Soc. Aufsätze, Leimb.	150—
I. u. I. Tharaud: Der Schalten d. Kreuze geb.	90—
Jüd. Theater I—II. (Eine dramatische Anthologie jüdischer Dichter)	125—
gebund.	150—

Kaphatók:

az UJ KELET könyvosztályában

Tőzsde

Ünnep miatt a bankok ma nem dolgoztak. A bukaresti tőzsde zárva volt. Zürichben a lej 9, Párisban 5, Budapesten 16, Bécsben 14.85, Prágában 8.5 esett, Newyorkban félponttal javult a lej.

Egyesült Közgazdasági és Ielzálogbank Rt. jelentése	Valutapiac 1927 július 19 (Rador)									
	Devizák	Kolozsvár	Zürich		Páris	Buka-rest	Buda-pest	Bécs	Prága	New-york
nyitás			zárlat							
Zürich										
Newyork . . .			51950	51950	49150		11047	13684	64950	19:5
London			2522	2522	12402		57880	71045	3375	
Páris			2034	2034			278575	3450	16397	48:50
Milano			2825	2823			2247 1/2	2782	13235	391 1/2
Prága			15:950	1540			311750	3865	1837/8	544
Budapest . . .			9055	9055			170025	210562		296 1/4
Belgrád			913 1/2	91350				12378	58995	
Bukarest . . .			314	305	1545		100950	124975	593250	176
Varsó			58	58			331	41625	1975	61
Bécs			7310	7310			6415	7934	37725	
Berlin			12855	12855			807625		47575	
							18650	16890	80225	

Száz lej árfolyama: Zürich (utó) —, Páris 1506, Budapest 331, Bécs 41625, Prága 1975.

Kadima Nyomda- és Kiadvállalat, R.-T. nyomása, Cluj, Str. Baron L. Pop (volt Brassai-u.) 10.

Értesítőség, hivatal és nyo

Cluj-Kolozsvár, St. Pop (Brassai-u)

Telefon:

szek. és kiadó 9-77

Es. N. Sz. — —

Egyes szám ára városon és vidék Bukarestben is

1927 július 22

Vasár

Az összes ban impo

(Cluj-Kolozsvár)

dósítójától.) Ma

egész ország. Ro

városokban és ki

és magánházak

színű zászlókat

minden toronyba

harangok, hogy

ken át a Dnyesz

országban hirdes

Az ország nép

intézkedéseit a ne

vel robbant ki a le

fájdalom megnyil

is kifejezésre juto

országban a hir, l

álomra hunyta le

a hétköznapi mu

nyilvános jókedv

színház, mozi, k

kávéházakban és

este tizenegy órak

Aki csak tehet

pályaudvarról kift

litják az utasokat

az ország főváros

roceni palotában

tól mégegyszer buo

döttségeken kívül

nagy temetési nap

argesi kolostorban

temetik a királyt.

De nemcsak be

világ valamennyi

nyilatkozik meg a

követségsein tegn

voltak. Miniszterel

magas állami mélt

román követségek

jén fekete zászló

vétüket kegyeletes

külföldi követségel

gatók, a posta özö

földről és külföldr

kodnak, hogy a

egész világ osztoz

Az ország még

szerepe jut az örö

A gyermek Mihál

ülésén királlyá p

királyok koronázás

amikor a francia r

gyászban és az örö

„Le roi est m

király, éljen a kir

egyazon pillanatba

ismétlődnek a fr

és az állampolgáro

és örvendeznek az

Minden jel a

nyugodtan és me

tudni keresztüléni

taít. Az alkotmá

minden pártban

kormány, amikor

mány előírta intéz

maga mögött találj

kivüli ellenzékét

félretette azokat

pártokat egymástó